

Az élelmiszer-fogyasztás alakulása, 2008

A tartalomról

- 1 Az állati eredetű élelmiszerek fogyasztásának alakulása
- 2 A zsiradékfogyasztás alakulása
- 2 A növényi eredetű termékek fogyasztásának alakulása
- 2 A szeszesital-fogyasztás alakulása
- 3 A tápanyagfogyasztás alakulása

A lakossági élelmiszer-fogyasztás egyik jellemzője az elfogyasztott élelmiszerek természetes mértékegységben kifejezett mennyisége. Számbavétele több módszerrel is lehetséges. Ez a kiadvány az élelmiszermérlegek alapján számított fogyasztási adatokat adja közre. Az élelmiszerek alapvető csoportjaira számított mérlegek jellemzője, hogy az élelmiszer-készítményeket alapanyagra átszámítva tartalmazzák. A kiadvány egyidejűleg tájékoztat a fogyasztás mögött meghúzódó termelési, külkereskedelmi folyamatok főbb elemeiről is.

A mérlegekből számított **egy főre jutó összes élelmiszer-fogyasztás Magyarországon 2008-ban 675 kg volt, ami 2007-hez viszonyítva 2 százalékos növekedést jelent**, ugyanakkor 2 százalékkal alacsonyabb a két évvel korábinál. Ezen belül az állati eredetű termékek (hús, hal, tej, tojás)

együttes fogyasztása 3 százalékkal mérséklődött 2007-hez képest, miközben a növényi termékeké (burgonya, zöldségfélék, gyümölcsök, egyéb növényi eredetű élelmiszerek) – az egyébként alacsony bázishoz mérten – 6 százalékkal nőtt. A liszt- és rizsfogyasztás az előző évihez hasonlóan alakult, a zsiradékoké alig érzékelhetően csökkent, a cukoré enyhén (2 százalékkal) bővült. 2003–2007 átlagához viszonyítva a tej és a cukor fogyasztása változatlanok tekinthető, a zsiradékoké és cereáliáé kissé elmaradt attól, ugyanakkor burgonyából, zöldségfélékből és gyümölcsökből 2–3 százalékkal több fogyott. A halfogyasztás az előző öt év átlagát közel 6 százalékkal meghaladta, ellenben a tojásé 7 százalékkal alacsonyabb volt.

Az állati eredetű élelmiszerek fogyasztásának alakulása

Az egy főre jutó hazai húsfogyasztás¹ – az előző évi 4 százalékos csökkenés után – 2008-ban tovább mérséklődött (3 százalékkal), és 61,5 kg-ot ért el.

Az összes húsfogyasztás csaknem felét jelentő **baromfihús-fogyasztás nem változott a tárgyévben (29 kg/fő), viszont 2 kg-mal elmaradt a 2006. évi mennyiségtől.** A stagnálás ellenére részesedése az összes fogyasztásból több mint 1 százalékponttal nőtt.

A baromfihús-termelés 3 százalékos növekedése mellett több mint egytizedével bővült a kivitel és a behozatal is. Az import baromfihús a fogyasztás 13 százalékát tette ki.

A sertéshúsfogyasztás (26 kg/fő) – az előző évi stagnálást követően – egy főre vetítve közel 2 kg-mal csökkent. Hasonlóképpen mérséklődött

1. tábla

Az egy főre jutó élelmiszer-fogyasztás alakulása

Élelmiszer	1980	1990	2000	2007	2008	2003–2007 átlaga	2008 az előző év százalékában
	kg						
Hús ^{a)}	71,8	73,1	70,2	63,2	61,5	–	97,3
Hal	2,1	2,7	3,0	3,8	3,8	3,6	100,0
Tej	166,2	169,7	160,6	163,5	158,2	157,4	96,8
Tojás	17,6	21,6	15,3	15,4	14,9	16,0	96,8
Zsiradék	30,5	38,6	39,0	37,4	36,8	37,4	98,4
Liszt és rizs	115,2	110,3	94,1	88,3	88,9	91,1	100,7
Burgonya	61,2	61,0	64,0	59,7	65,5	64,2	109,7
Cukor és méz	38,2	38,6	33,6	31,4	32,1	32,4	102,2
Zöldségfélék és gyümölcsök ^{b)}	154,6	155,4	217,7	194,1	208,9	202,3	107,6
Egyéb növényi eredetű élelmiszer	4,2	3,3	4,1	4,4	4,4	4,5	100,0
Összesen	661,6	674,3	701,6	661,2	675,0	–	102,1

a) 2005-től a belföldi vágás alapján számítva. Lásd a módszertant.

b) Lásd a módszertant.

¹ 2005-től a húsfogyasztást a belföldi vágás (importált élő állat vágását is beleértve) alapján számítjuk. Lásd a módszertant.

(2 százalékponttal) a sertéshús összes húsfogyasztásból való részesedése is.

A 7 százalékkal csökkenő sertéshústermelést nem ellensúlyozta a némileg (3 százalékkal) bővülő import, a sertéshúsexport pedig stagnált. Az import sertéshús aránya a belföldi felhasználásból meghaladta a 30 százalékot.

2. tábla

Egy főre jutó húsfogyasztás alakulása és megoszlása

Húsféleség	1980		1990		2000		2007		2008	
	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
Marha- és borjúhús	9,6	13,4	6,5	8,9	4,3	6,1	3,3	5,2	2,8	4,6
Sertéshús	40,2	56,0	38,8	53,1	28,0	39,9	27,6	43,7	25,8	42,0
Baromfi	18,1	25,2	22,8	31,2	33,7	48,0	28,7	45,4	28,7	46,7
Egyéb hús	0,9	1,3	1,0	1,4	1,1	1,6	1,1	1,7	1,4	2,3
Belsőőség	3,0	4,2	4,0	5,5	3,1	4,4	2,5	4,0	2,8	4,6
Összesen	71,8	100,0	73,1	100,0	70,2	100,0	63,2	100,0	61,5	100,0

Az egy főre jutó **marhahúsfogyasztás (2,8 kg)** fél kilogrammal **alacsonyabb volt**, mint 2007-ben, részesedése az összes húsmennyiségből nem érte el az 5 százalékot.

A marhahústermelés 6 százalékkal csökkent, miközben a kivitel közel egyharmadával meghaladta az előző évit, az import pedig alig érzékelhetően (1,5 százalékkal) nőtt.

Az egy főre jutó halfogyasztás 2001-től évről évre emelkedett (összesen 1 kg-mal), 2008-ban azonban **az előző évi szinten maradt (3,8 kg)**. A tárgyévi fogyasztás több mint 5 százalékkal volt magasabb 2003–2007 átlagánál.

A hazai édesvízi-hal-termelés egy év alatt 6 százalékkal csökkent, miközben a fogyasztás felét kitevő import 10 százalékkal növekedett.

A tojásfogyasztás tízéves viszonylatban 2004-ig fokozatosan növekvő, azóta csökkenő tendenciát mutatott. 2008-ban a fogyasztás egy főre vetítve **261 darabot (14,9 kg) ért el**, ez **3 százalékos csökkenés** az egy évvel korábbihoz képest, és 7 százalékkal alacsonyabb 2003–2007 átlagánál.

Az étkezési tyúktojás termelése egy év alatt közel 2 százalékkal mérséklődött, az importtojás mennyisége 15 százalékkal visszaesett. A kereslet alakulását negatívan befolyásolta, hogy a tojás fogyasztói ára éves viszonylatban 13 százalékkal emelkedett.

Az élelmiszer-fogyasztás közel negyedét kitevő **tej- és tejtermékfogyasztás (158,2 kg/fő)** ebben az évtizedben nagyon hullámzóan alakult. A tárgyévben az előző öt év átlagos szintjén volt az elfogyasztott mennyiség, viszont **3 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbihoz képest.**

A hazai tejtermelés éves viszonylatban gyakorlatilag stagnált, miközben a tej és tejtermékek 2001 óta tartó importnövekedése megállt, és enyhe csökkenés (3 százalék) következett be. A tej és tejtermékek exportja ugyanakkor tovább bővült: 6 százalékkal. Negatívan hatott a fogyasztásra a tej és tejtermékek átlagos fogyasztói árának 16 százalékos emelkedése.

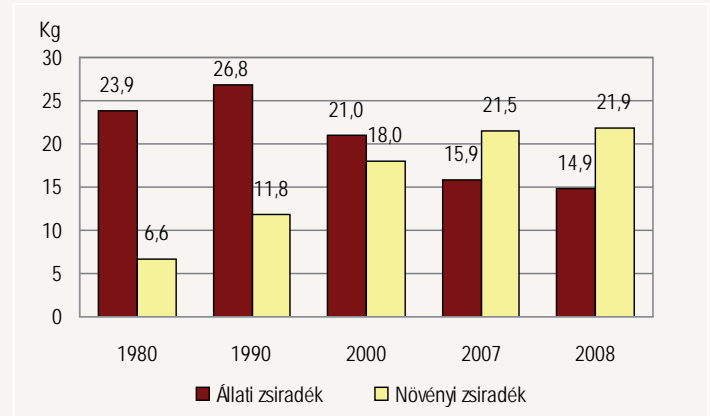
A zsiradékfogyasztás alakulása

A zsiradékfogyasztásban tovább csökkent az állati zsiradékok szerepe, miközben a növényi zsiradékoké nőtt. **Az összes zsiradékfogyasztás (37 kg/fő) 2007-hez és a megelőző öt év átlagához képest is enyhén (0,6 kg/fő-vel) mérséklődött.** Ezen belül az összes mennyiség 40 százalékát képező állati zsiradékok fogyasztása (15 kg/fő) egy év alatt, egy főre vetítve 1 kg-mal lett kevesebb, döntően a sertészsírfogyasztás (12 kg/fő) csökkenésének következményeként. Növényi zsiradékokból (22 kg/fő)

némileg (0,4 kg/fő-vel) több fogyott, ezen belül étolajból stagnált (14 kg/fő), margarinból (7,9 kg/fő) pedig 0,5 kg-mal nőtt az egy főre jutó mennyiség.

1. ábra

Egy főre jutó zsiradékfogyasztás alakulása, 1980–2008

A növényi eredetű termékek fogyasztásának alakulása

Az egy főre jutó **liszt- és rizsfogyasztás** a tárgyévet megelőző tíz évben 84 és 97 kg között alakult. Ennek megfelelően a **közepesnek tekinthető 2008-as fogyasztás (89 kg/fő) hasonló az előző évihez**, és alig maradt el (2 százalékkal) 2003–2007 átlagától is. Lisztből (83 kg/fő) némileg többet (fél kilogrammal), rizsből változatlanul 6 kg-ot fogyasztottunk fejenként.

A burgonyafogyasztás három évig tartó csökkenés után 2008-ban egy főre vetítve **5,5 kg-mal nőtt (65,5 kg/fő)**, és 1 kg-mal meghaladta az előző öt év átlagát is.

Burgonyából 20 százalékkal több termelt mint 2007-ben, az import stagnált. A burgonya iránti kereslet pozitívan befolyásolta a fogyasztói ár 27 százalékos csökkenése is.

Az egy főre jutó cukor- és mézfogyasztás 2000 óta lényegesen nem változott, 31 és 34 kg között alakult. Cukorfogyasztásunk a tárgyévben elmozdult a 2007. évi mélypontról, és **2 százalékkal, 32 kg-ra nőtt.** Ez a mennyiség megegyezik az előző öt év átlagával.

Az élelmiszer-fogyasztás 30 százalékát kitevő **zöldség- és gyümölcsfogyasztás** az elmúlt öt évben a termelés függvényében nagyon ingadozott. **2008-ban az egy főre jutó mennyiség 209 kg-ot tett ki**, ez **közel 8 százalékos emelkedés az – egyébként alacsony – egy évvel korábbihoz képest**, és 3 százalékkal magasabb 2003–2007 átlagánál. A zöldségfélék fogyasztása (120 kg/fő) fejenként 2,5, a gyümölcsöké (89 kg/fő) 12 kg-mal nőtt egy év alatt. A gyümölcsfogyasztáson belül 80 százalékot meghaladó volt a hazánkban is termeszthető gyümölcsök (72 kg/fő) aránya, és kissé visszaszorult a déligyümölcsöké (16 kg/fő).

A rendkívül gyenge 2007. évi gyümölcsterméshez képest több mint kétszeresére nőtt a 2008. évi mennyiség, a zöldségtermelés pedig 3 százalékkal bővült. Kedvezően hatott a fogyasztásra, hogy a friss zöldségfélék és gyümölcsök átlagos fogyasztói ára (2 százalék) az élelmiszerekéhez (10 százalék) képest lényegesen kevésbé emelkedett.

A szeszesital-fogyasztás alakulása

Az egy főre jutó szeszesital-fogyasztás 10,7-ről 10,0 abszolút literre² csökkent, ami a 2000. évi szintnek felel meg. Ezen belül **az egy főre jutó borfogyasztás (24 l) 4,5, a söré (73 l) 5 literrel esett vissza. Az égetett szeszesital-fogyasztás 3,5-ről 3,6 abszolút literre nőtt.**

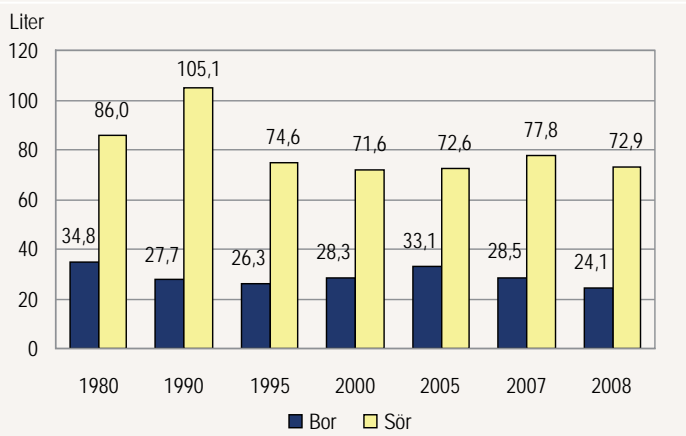
A borfogyasztás a termelés 7 százalékos növekedése ellenére csökkent, aminek a hatására jelentősen bővültek a borkészletek. Ezzel egyidejűleg a borimport és az -export is némileg visszaszorult. A sörtermelés 7 száza-

² 1000-os szesze átszámítva.

lékkel elmaradt az előző évitől, több mint 30 százalékkal emelkedett a korábban jelentéktelen export és 15 százalékkal az import is. Az import sör a fogyasztás bő egytizedét tette ki.

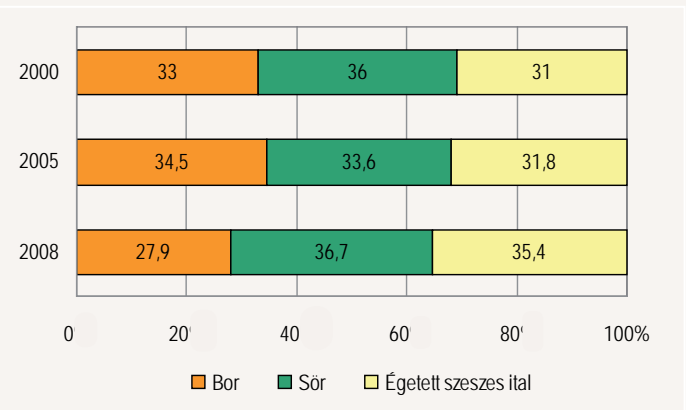
2. ábra

Bor és sör egy főre jutó fogyasztásának alakulása, 1980–2008

3. ábra

Az egy főre jutó szeszesital-fogyasztás megoszlása

A lakosság szeszesital-fogyasztásának szerkezetében – abszolút literben mérve – 2005-höz és némileg 2000-hez képest is növekedett a sör részesedése, fokozatosan bővült az égetett szeszes italok jelentősége, miközben a bor aránya 2005-höz képest több mint 6 százalékponttal csökkent, és a harmadik helyre szorult vissza.

A tápanyagfogyasztás alakulása

Az élelmiszerek fogyasztásából eredő egy főre jutó napi tápanyagfogyasztás nem változott 2007-hez képest: 13 372 kJ volt. Ez a mennyiség 23 százalékkal haladja meg az ajánlott mennyiséget. A termékcsoportok arányai az energiabevitelben lényegében változatlanok maradtak: a hazai fogyasztás több mint felét a cereáliák és a zsiradékok tették ki, a hús, hal, tej, tojás termékör a fogyasztás közel negyedét, a cukor- és mézfogyasztás a tizedét képezte, míg az alacsony kalóriatartalmú zöldség- és gyümölcsfélék – beleértve a burgonyát és az egyéb növényi eredetű élelmiszereket – 14 százalékát adták a napi tápanyagfogyasztásnak.

3. tábla

Egy főre jutó napi tápanyagfogyasztás

Megnevezés	2005	2007	2008	Ajánlott*
Energia, kJ	13 719	13 375	13 372	10 886
Fehérje, g	105	101	101	80
Zsír, g	144	147	143	85
Szénhidrát, g	395	372	380	370

* Táplálkozás-élettani ajánlás felnőtt részére, közepes igénybevételnél.

A napi fehérjebevitel ugyanannyi volt, mint egy évvel korábban, a szénhidrátbevitel 8 grammal nőtt, a zsiradékfogyasztás 4 grammal mérséklődött. A napi szénhidrátbevitel némileg meghaladta az optimális mennyiséget, a fehérjefogyasztás egynegyedével, a zsíré pedig kétharmadával volt több az ajánlott mennyiségnél.

További információk, adatok (linkek)

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

Agnes.Polgar@ksh.hu

Telefon: (+36-1)345-6528

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu